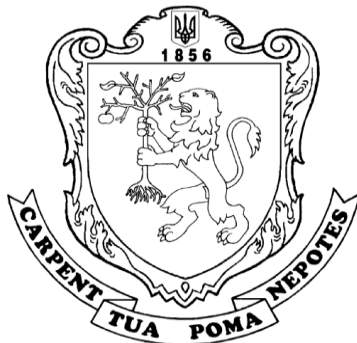

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КООПЕРАЦІЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ»**

1. Профіль дисципліни

<i>Кафедра економіки</i>	Спеціальність 073 Менеджмент Галузь знань 07 Управління та адміністрування Кваліфікація Доктор філософії Кількість кредитів – 4 – 120 год. Рік підготовки – 2, семестр – 4 Дні занять – відповідно до розкладу. Консультації – відповідно до графіка навчального процесу. Мова викладання – українська.
--------------------------	--

2. Інформація про викладача

Викладач	Д.е.н., професор Черевко Георгій Владиславович
Контактна інформація	+38067-303-48-66, gcherevko@ukr.net

АНОТАЦІЯ

Вирішення проблем, що існують у сільському господарстві України, потребує прийняття виважених науково обґрунтованих організаційно-економічних рішень щодо функціонування та розвитку взаємовідносин господарюючих суб'єктів в АПК. Важливе значення у цьому має вивчення вітчизняного й світового передового досвіду кооперування, обґрунтування необхідності поширення обслуговуючої кооперації в сільському господарстві України, розробка методичних рекомендацій щодо створення та ефективного функціонування обслуговуючих кооперативів, відродження кооперативного руху. Особливу увагу слід приділити впровадженню наукових розробок з кооперації в життя шляхом навчання докторів філософії в аграрних вищих навчальних закладах.

"Кооперація в агропромисловому комплексі" є складовою частиною наукових дисциплін з підготовки фахівців наукового плану для аграрного сектору економіки України.

Запитання для самоконтролю і тести, які вводяться в методичних рекомендаціях, а також список рекомендованих джерел інформації сприяють успішному засвоєнню навчального матеріалу. У зв'язку з великим обсягом матеріалу та обмеженістю часу, виділеного для лекційних та семінарських/практичних занять, деякі питання курсу виносяться на самостійне опрацювання здобувачів наукового ступеня PhD.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни є дати цілісну і логічно-послідовну систему знань про сутність кооперації, її принципи та організаційно-економічні засади функціонування сільськогосподарських кооперативів.

Завданням навчальної дисципліни є забезпечення майбутніх фахівців необхідною теоретичною базою та правовими знаннями для їх успішної роботи в кооперативних організаціях.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі наукового ступеня PhD отримують необхідні знання, є лекції та практичні заняття. В межах робочого часу викладач може проводити консультації для здобувачів наукового ступеня PhD. Аналогічні форми навчання можуть бути при необхідності проводитись з використанням навчальних інтернет-платформ у режимі он-лайн.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції у формі бесіди, розповіді, пояснення, дискусії та лекції з відповідним ілюструванням і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв.

Лекція у формі бесіди, розповіді, пояснення, дискусії дозволяє привернути увагу здобувачів наукового ступеня PhD до найбільш важливих питань теми лекції, винести на обговорення дискусійні питання та визначити у процесі інтерактивного комунікування особливостей сприйняття навчального матеріалу здобувачами освіти.

Лекція у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв – це візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядаються за допомогою мультимедійних технічних засобів. Ці дві форми лекцій можуть бути поєднані.

При проведенні практичних занять передбачене виконання практичних завдань у формі вирішення здобувачами наукового ступеня PhD ситуативних завдань (кейсів) і тестів, проведення ділових ігор, заслуховування усних відповідей, доповідей, а також рефератів та демонстрація презентацій, підготованих як індивідуальні завдання за темами, що виносяться на самостійне вивчення.

Здобувачі наукового ступеня PhD працюють з друкованими чи надісланими їм в електронній формі інформативним матеріалом та завданнями, або з інформацією в мережі Інтернет.

Процес вивчення здобувачами наукового ступеня PhD супроводжується здійсненням наукових досліджень і написанням та опублікуванням за їх результатами наукових статей, тез доповідей на конференціях, круглих столах та наукових семінарах.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Лекції і практичні заняття можуть проводитися з використанням сервісу платформ ZOOM.US., Google Classroom. Також викладач і здобувачі наукового ступеня PhD можуть спілкуватись через електронну пошту, Viber, Google Classroom, інші доступні засоби комунікації. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач наукового ступеня PhD відсутній на занятті з поважної причини, він/вона презентує виконані самостійно завдання на консультації у викладача. Під час роботи над виконанням завдань не допускається порушення засад академічної доброчесності.

РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Після вивчення навчальної дисципліни здобувачі наукового ступеня PhD здобувають такі **компетентності**:

Загальні (ЗК відповідно до освітньої програми спеціальності «Менеджмент»):

ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) (СК відповідно до освітньої програми спеціальності «Менеджмент»):

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках.

У результаті вивчення навчальної дисципліни “Кооперація в агропромисловому комплексі” здобувачі наукового ступеня PhD повинні засвоїти такі **програмні результати навчання** (ПРН відповідно до освітньої програми):

РН01. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Підсумковий (семестровий) контроль з навчальної дисципліни «Кооперація в агропромисловому комплексі» проводиться у формі заліку або шляхом накопичення балів за поточним контролем по змістовним модулям в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Поточний контроль проводиться за результатами роботи аспірантів на семінарських заняттях, методом оцінювання контрольних робіт, шляхом оцінювання рефератів, індивідуальних завдань.

Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 100-бальною системою з переведенням у систему оцінок за національною шкалою, а також забезпечення ранжування досягнень за шкалою ЄКТС.

Політика оцінювання – передбачає дотримання принципів академічної доброчесності та студентоцентрованого підходу.

Академічна доброчесність - дотримання вимог Положення про академічну доброчесність у ЛНУП». Доступне за посиланням: <https://www.lnup.edu.ua/uk/nav-metviddil/zahalni-polozhennia>

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ МОДУЛЬ 1. ЗАРОДЖЕННЯ ТА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ

Тема 1. Теоретичні основи та еволюційний розвиток кооперації

Сутність кооперації, її теоретичне та практичне обґрунтування. Ідея, мета і значення кооперації. Кооперація як соціально-економічне явище, кооперування як економічний процес, кооперація як чинна функціональна система.

Мотиваційна основа виникнення кооперації. Фактори доцільності участі в кооперації. Розвиток процесів формування мотивації людей у кооперуванні. Характеристика кооперації в різних сферах життєдіяльності людей.

Особливості кооперування в умовах суспільного поділу праці, її спеціалізації та розвитку товарно-грошових відносин.

Історія виникнення і розвитку кооперації. Еволюція форм кооперації в історичному розвитку суспільства. Види кооперації в АПК.

Обґрунтування необхідності розвитку кооперації. Соціальне значення кооперації. Економічна роль кооперації.

Тема 2. Сучасні організаційно-правові форми кооперування

Громадські організаційно-правові форми кооперації: сучасна сім'я, профспілкові організації, споживчі товариства, організації покупців, політичні партії, громадські організації, релігійні організації тощо.

Господарські організаційно-правові форми кооперації: сімейне підприємництво, фермерське господарство (сімейне), колективне підприємство, кооператив, акціонерне товариство (закрите, відкрите, з обмеженою відповідальністю, додатковою відповідальністю, повне, командитне).

Міжгосподарські та міжнародні організаційно-правові форми кооперації: асоціація, корпорація, консорціум, концерн, міжгосподарський кооператив, науково-виробничі об'єднання, спільні міжнародні підприємства, міждержавні об'єднання тощо. Організаційно-правові форми кооперації сільськогосподарських товаровиробників: машинні ринги, пули, обслуговуючі кооперативи, виробнича кооперація тощо. Особливості поєднання власності та розподілу функцій, прав, обов'язків, відповідальності, отримання послуг, результатів діяльності в кооперативних формуваннях.

Сутність вертикальної, горизонтальної та комбінованої кооперації. Характеристика та особливості організаційних форм кооперації в АПК.

Тема 3. Соціально-економічні вигоди від участі в кооперації

Вигоди громадян у кооперації за різними напрямками та організаційними формами кооперації (будівельна, споживча, сільськогосподарська кооперація тощо).

Фактори, що обумовлюють доцільність участі господарюючих суб'єктів у міжгосподарських та міжнародних формуваннях. Рациональне використання робочого часу та існуючих засобів виробництва, можливість залучення високопродуктивних засобів та забезпечення їхньої окупності, здешевлення придбання ресурсів, зменшення витрат, пов'язаних з реалізацією товарів, використання професійного управлінського апарату, залучення до великомасштабного бізнесу, поділ ризику, координація дій, посилення соціального захисту, уникнення подвійного оподаткування тощо.

Критерії обґрунтування ефективного вибору форми міжгосподарської кооперації, напрямів кооперативної діяльності. Методика оцінювання доцільності участі в міжгосподарській кооперації.

Соціально-економічне значення функціонування різних форм кооперації для держави, господарських формувань та громадян. Приклади успішно функціонуючих кооперативних формувань (у тім числі в АПК).

Роль сільськогосподарської обслуговуючої кооперації у створенні конкуренції монопольному посередництву.

МОДУЛЬ 2. ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД КООПЕРАЦІЇ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Тема 4. Історичний досвід кооперації в сільському господарстві зарубіжних країн

Історичний розвиток кооперації в сільському господарстві Західної Європи (Велика Британія, Німеччина, Франція, Скандинавські країни). Організаційні форми кооперації, функціонування та характеристика кооперативних формувань.

Етапи розвитку кооперативних об'єднань в агробізнесі США і Канади.

Стан та розвиток сільськогосподарської кооперації в інших зарубіжних країнах (Японія, Австралія, Ізраїль).

Нові і нетрадиційні форми сільськогосподарської кооперації.

Класифікація, принципи, проблеми та перспективи розвитку кооперативів в аграрному секторі зарубіжних країн. Світовий досвід державної підтримки сільськогосподарських кооперативів.

Тема 5. Історичний досвід кооперації в сільському господарстві України

Виникнення та історичний розвиток селянської кооперації в Україні. Розвиток перших кредитних, споживчих та сільськогосподарських товариств. Вплив першої світової війни і революції на кооперативний рух.

Кооперативні організації за часів Української Народної Республіки.

Кооперація в Україні за НЕП. Розвиток кооперації на західноукраїнських землях. Занепад кооперативів ринкового типу після колективізації.

Вплив другої світової війни на розвиток кооперації. Деформований розвиток споживчої кооперації у післявоєнний час. Втрата кооперативної природи колгоспами. Помилковість політики розвитку кооперації в період існування адміністративно-командної системи.

Стан розвитку кооперативів на момент проголошення незалежності України. Перехід споживчої кооперації до ринкової економіки. Проблеми розвитку сільськогосподарських кооперативів в умовах ринкових відносин.

Стан розвитку кооперативів на момент проголошення незалежності України. Перехід споживчої кооперації до ринкової економіки. Проблеми розвитку сільськогосподарських кооперативів в умовах ринкових відносин.

Роль державної підтримки у розвитку сільськогосподарської кооперації. Фактори, що стимулюють створення кооперативів в аграрному секторі економіки України та стримують процеси кооперації.

Перспективи розвитку сільськогосподарської кооперації в контексті аграрної реформи України.

Модуль 3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ

Тема 6. Розвиток теорії сільськогосподарської кооперації

Наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених з теорії кооперації (Р.Оуен, В.Райфайзен, І.Смельянов, М.Тутан-Барановський, О. Челінцев, М.Кондратьєв). Наукові концепції аграрної кооперації.

Внесок української школи кооперативної думки (М.Зібер, М.Баллін, М.Левитський, С.Бородаєвський, Б.Мартос, Є.Храпливий, І.Витанович). Відродження наукової школи кооперації після проголошення незалежності України.

Класифікація принципів кооперації, їх характеристика. Рочдельські (фундаментальні) принципи кооперації. Міжнародний кооперативний альянс (МКА): цілі та характеристика. Міжнародні принципи кооперації, схвалені МКА.

Тема 7. Сучасні наукові підходи до розвитку сільськогосподарської кооперації. Держава і кооперація

Кооперативна доктрина та її розвиток. Аналіз специфіки кооперативного формування на основі його доктрини. Ранжування кінцевих цілей сільськогосподарських кооперативів. Класична теорія кооперативів. Підхід І.Ємельянова. Мікроекономічний підхід. Оптимуми розвитку кооперативного формування (кількості членів, території, видів та обсягів діяльності). Теорія "диференційованих оптимумів".

Найпростіші організаційні форми обслуговуючої кооперації в сільському господарстві (сусідська взаємодопомога, машинні ринги, машинні пули тощо).

Сільськогосподарський кооператив як найвища організаційно-правова форма кооперації. Визначення кооперативу. Кооператив як підприємство особливого типу, обґрунтування його неприбуткової природи.

Види і форми обслуговуючої кооперації, галузеві особливості обслуговуючих кооперативів. Становлення і розвиток сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів як неприбуткових міжгосподарських організацій.

Класифікація кооперації за видами діяльності. Напрями та особливості діяльності виробничих, обслуговуючих та багатофункціональних кооперативних формувань. Кооперація серед кооперативів, об'єднання кооперативів (спілки та асоціації). Кооперативні системи і кооперативний рух.

Тема 8. Нормативно-правова база сільськогосподарської кооперації

Предмет кооперативного права. Мінімалістська та максималістська концепції. Основні методологічні підходи до кооперативних принципів та кооперативного права.

Загальна характеристика кооперативного права зарубіжних країн. Перші кооперативи та перші закони кооперативних товариств. Еволюція юридичного статусу сільськогосподарського кооперативу. Кооперативне законодавство та його розвиток у розвинутих країнах.

Державне регулювання кооперативної діяльності в Україні. Забезпечення державної підтримки розвитку сільськогосподарської кооперації. Нормативно-правові акти, що регулюють процеси кооперації та діяльності кооперативних формувань у державі. Закон України "Про сільськогосподарську кооперацію". Загальні принципи побудови кооперативних формувань.

Статус кооперативного формування як юридичної особи. Види кооперативів відповідно до чинного законодавства, їхня характеристика. Внутрішні нормативно-правові документи кооперативу, що регулюють його діяльність. Засновницькі документи кооперативу. Членство в кооперативі.

Обов'язки члена кооперативу. Правове забезпечення договірних відносин у кооперуванні та діяльності кооперативів. Порядок вирішення спірних питань у судових органах.

Тема 9. Дорадчо-консультативна діяльність з розвитку кооперативних засад господарювання

Філософія і місія дорадництва. Генерування змін шляхом залучення людей до освітньої діяльності і безперервного навчання. Основні завдання дорадчої служби.

Історія дорадництва у США. Сучасні системи дорадчої служби різних країн світу. Канадська модель дорадчої служби. Дорадчі служби у Великій Британії. Послуги з дорадництва та навчання в Ірландії. Консультаційна система з питань сільського господарства у Німеччині. Сільськогосподарські дорадчі служби у Швеції. Датська модель дорадчої служби. Дорадництво у Польщі, Франції, Угорщині, Албанії, Словенії, Молдові, Румунії, Хорватії, Естонії, Латвії, Казахстані.

Правові основи дорадництва в Україні. Система розповсюдження сільськогосподарських знань та інформації в Україні. Етапи становлення дорадчої служби в Україні. Складові елементи системи. Їх завдання і функції. Структура дорадчої служби різного рівня. Методи діагностики проблем. Основні принципи і форми роботи з клієнтами. Розбудова системи сільськогосподарського дорадництва: нові підходи у підтримці сільськогосподарських виробників. Роль і місце аграрних навчальних закладів у розвитку дорадництва.

Індивідуальні, групові та масові методи, їх суть і особливості. Їх переваги і недоліки. Освітні програми для різних категорій споживачів дорадницьких послуг. Основні принципи планування та розробки освітніх програм. Особливості навчання дорослих. Фокус групи. Використання пілотних проектів у дорадництві. Розвиток персоналу через навчання. Види консультування. Консультування бізнес-планування. Ситуаційний аналіз у освітніх програмах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

Конституція України : Закон України від 28. 06. 1996 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>

Земельний кодекс України № 2768-III від 25.10.2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.

Господарський кодекс України. Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

Цивільний кодекс України. Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003 р. № 742–IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-15#Text>

Про сільськогосподарську дорадчу діяльність : Закон України № 1807-IV від 17.06.2004 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1807-15>

Про схвалення Концепції формування державної системи сільськогосподарського дорадництва: Розпорядження КМУ №1098-р від 31.10.2011 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1098-2011-%D1%80>

Про фермерське господарство : Закон України від 19 червня 2003 року. Про фермерське господарство : Закон України від 19 червня 2003 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text>

Про кооперацію: Закон України від 10 липня 2003 р. № 1087-IV (із змінами). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15#Text>

Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 21 липня 2020 р. №819-XI. URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text>

Основна література.

1. Черевко Г. В. Економіка підприємства: [підруч.] / Г. В. Черевко, Ф. В. Горбонос, А. О. Павленчик, Н. Ф. Павленчик. К. : Знання, 2010. 384 с.
2. Основи кооперації: навч. посіб. / С.Г. Бабенко, С.Д. Гелей, Я.А. Гончарук, Р.Я. Пастушенко. К.: Знання, 2004. 470 с.
3. Горбонос Ф.В. Кооперація в агробізнесі: підручник / Ф.В. Горбонос; Н.Ф. Павленчик, Н.Ф. Павленчик, А.О. Павленчик. Львів. ін-т бізнесу та права. Л.: 2011. 360 с.
4. Сільськогосподарська кооперація: зарубіжний досвід та перспективи відродження у вітчизняну практику: монографія / Даниленко А.С. [та ін.]. Біла церква: Білоцерк. аграр. ун-т, 2011. 259 с.
5. Пантелеймоненко А.О. Аграрна кооперація України: теорія і практика: монографія. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. 347 с.
6. Яке майбутнє сільськогосподарських кооперативів? : кол. монографія / за ред. В. Зіновчука. Житомир: Поліський національний університет, 2022. 275 с.
7. Бородаєвський С.В. Історія кооперації. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 446 с.

Додаткова література.

8. Афендікова В.І. Спеціалізація і сільськогосподарська кооперація як фактор поглиблення промислової інтеграції в АПК. *Агросвіт*. № 3 2010, с. 26–28.
9. Безус Р. М. Крючко Л. С. Кооперація та інтеграція в аграрному бізнесі. *Агросвіт*. 2020. №6. С. 3-9.
10. Васюта І. Західно-українська кооперація: досвід господарської діяльності (1893-1939 рр.). *Економіка України*. 1994. №3. С.76
11. Голець В.В. Кооперація і неп (20-ті роки ХХ ст.). Чернівці: Просвіта, 2006. 244 с.
12. Гончаренко В. В. Кредитні спілки як фінансові кооперативи: міжнародний досвід та українська прктика. К. : Наук, думка, 1997.
13. Горбонос Ф.В., Павленчик Н.Ф., Павленчик Н.Ф., Павленчик А.О. Кооперація в агробізнесі: підручник. Львів. ін-т бізнесу та права. Л.: 2011. 360 с.

14. Григор'єва Х.А. Переробна кооперація в сільському господарстві України: правове регулювання організації та діяльності: монографіяю Нац. ун-т»Одеська юр.акад.«. Одеса:Юридична література, 2015. 246 с.
15. Гнатишин Л. Б., Прокопишин О. С., Бутов А. М. Кооперація як чинник формування стратегічного потенціалу суб'єктів агробізнесу. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. Т. 5, № 2. С. 16-24
16. Дем'яненко С. Л. Формування виробничих витрат селянських (фермерських) господарств. К. : Урожай, 1994.
17. Зіновчук В. В. Кооперативна ідея в сільському господарстві України і США. К.: Логос, 1996. 224 с.
18. Зіновчук В. В. Організаційні основи сільськогосподарського кооперативу. К.: Логос, 1999. 256 с.
19. Зіновчук Н. В., Лесь А.В., Ращенко А.В. Мотиваційні чинники організації органічних сільськогосподарських кооперативів в Україні. *Економіка АПК*. 2016. №9. С.33.
20. Історія кооперативного руху / [Бабенко С. Г., Галюк В. Г., Гелей С. Д., Гончарук Я. А. та ін.]. Укоопспілка, Львівська комерційна академія. Львів : Ін-т українознавства НАНУ, 1995. 410 с.
21. Калетнік Г.М., Дюк А.А. Розвиток кооперації в енергетичній сфері організаційно-економічної соціалізації підприємницького господарювання на селі. *Економіка АПК*. 2020. № 11. С. 19.
22. Коваль Ф. Кредитна кооперація – шлях розбудови інтелектуального і економічного потенціалу України. Львівське обласне товариство «Український кооперативний рух. Львів: Каменяр, 2002. 40 с.
23. Коваль Ф. Кооперація – феномен національно-духовного відродження України. Львівське обласне товариство «Український кооперативний рух. Львів: ТУКР, 2006. 66 с.
24. Ковтун О.І. Міжпідприємницька кооперація як засіб формування та забезпечення раціональної структури економіки регіонів. *Агросвіт*. № 20 2011, стор. 16-24.
25. Кооперативне право: підруч. для кооп., с.-г., екон., юр. вищ. навч. закл. і фак. / за ред. чл.-кор. НАН України В. І. Семчика. К. : Ін.Юре., 1998.
26. Кооперація в аграрній сфері виробництва / П.Т. Саблук [та ін.]; укр. державна академія при Президентові України; український НДІ продуктивності агропромислового комплексу. К.: УАДУ, 2003. 72 с.
27. Корінець Р.Я. Інформаційне забезпечення сільськогосподарської обслуговуючої кооперації в Україні. *Економіка АПК*. 2016. №8. С. 61.
28. Корінець Р.Я., Малік Л.М. Просте товариство як форма кооперації виробників сільськогосподарської продукції. *Економіка АПК*. 2019. № 7. С. 32.
29. Калачевська Л. І. Сільськогосподарська кооперація у контексті інноваційного розвитку сільських територій в Україні. *Інтелект XXI*. 2018. №6. С. 61-65.
30. Костирко І.Г., Буряк А.І. Кооперація та інтеграція малих підприємств аграрної сфери: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: Ліга-Прес, 2013. 191 с.
31. Курбацька Л. М., Кадирус І. Г. Обслуговуюча кооперація – ключовий механізм самоорганізації сільських товаровиробників. *Науковий*

вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України : Збірник наукових праць. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2016. № 249. С. 230-239.

32. Лащ А. С. Кооперація: передумови виникнення і розвитку. *Ефективна економіка*. 2019. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7231> DOI: 10.32702/2307-2105-2019.8.151

33. Лукянова М. М., Гурська І. С. Сільська кооперація як основа місцевого розвитку. *Агросвіт*. № 12. 2018, с. 62-66.

34. Марочко В. І. Українсько-селянська кооперація. Історично-теоретичний аспект (1861-1929 рр.). Нац. акад. наук України. К. :1995. 224 с.

35. Молдаван Л. В., Крисанов Д. Ф., Удова Л. О. Роль кооперативів у подоланні сільської бідності. *Економіка АПК*. 2010. № 11. С. 121-129.

36. Ожелевська Т. С. Теорія та правові аспекти кооперації. К.: "Аграрна освіта", 2000. 136 с.

37. Основи сільськогосподарського дорадництва в Україні. Навчальний посібник для дорадчих служб / За ред. Р. Шмідта. Львів: НВФ "Українські технології", 2003. 680 с.

38. Пантелеймоненко А.О. Аграрна кооперація України: теорія і практика: монографія. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. 347 с.

39. Прокопенко І. П. Сільськогосподарська кооперація в суспільно-політичному житті України (1880 - початок 30-х років ХХ століття). К. : Київ. держ. ун-т, 1992. 45 с.

40. Прокопенко І. П. Суперечливі процеси розвитку сільськогосподарської кооперації в період громадянської війни та у 20-х роках. К.: УСХА, 1992. 20 с.

41. Похиленко Н.М. Ретроспектива парадигм сільськогосподарського дорадництва: варіанти для України. *Економіка АПК*. 2018. № 7. С. 113.

42. Розвиток кооперативних відносин в аграрному секторі України. Монографія / М. А. Лендел, В. К. Збарський, М. П. Талавира, Л. М. Газуда. К. : Вид-во НУБіП України, 2016. 307 с.

43. Рудік Н. Проблеми розвитку сільськогосподарської кооперації: макроекономічний аспект. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, (5), 2021, 47-58. <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2021.5.6>

44. Рудік, Н. Потенціал кооперації як системи соціально-економічних відносин та шляхи його реалізації. *Агросвіт*. 2020. № 7. С. 55–62.

45. Рибак Я.Я. Сільськогосподарська обслуговуюча кооперація як засіб розвитку особистих селянських господарств. *Економіка АПК*. 2014. №9. С.103.

46. Рибчак О. С., Бондаренко Н. В., Кобилянський О. М. Кооперація як основний регуляторний механізм розвитку підприємницької діяльності аграрної сфери. *Агросвіт*. 2019. № 6. С. 20-26.

47. Сільськогосподарська кооперація в Україні: Законодавчі акти і нормативно-методичні документи (1991-1998) / за ред. М. В. Зубця. Київ-Львів, 1998. С. 256.

48. Сільськогосподарська кооперація: зарубіжний досвід та перспективи відродження у вітчизняну практику: монографія / Даниленко А.С. [та ін.]. Біла церква: Білоцерк. аграр. ун-т, 2011. 259 с.

49. Сільськогосподарська кооперація: вибр. пр. / М. Туган-Барановський; [упоряд. Л. Г. Горкіна; за ред. Л. Горкіної] НАН України, ін-т економіки та прогнозування. К.: 2010. 776 с.
50. Свиноус І., Іббатулін М., Свиноус Н., Нікітченко С., Шипиліна О. Розвиток кооперації сільськогосподарських товаровиробників як основи продовольчого забезпечення країни. *Економічний аналіз*. 2022. Том 32. № 3. С. 94-101. DOI: 10.35774/econa2022.03.094
51. Сільськогосподарська обслуговуюча кооперація: навч. посіб. / уклад. О. Рудік. К.: К.І.С., 2013. 190 с.
52. Сич М. Українська кооперація в Галичині під час II світової війни. пер. з пол. Б. романів; Наукове товариство ім. Шевченка у Львові. Л.: 2000. 332 с.
53. Теорія та практика дорадництва (планування та втілення програм екстеншен): навч. посіб. / Буткалюк Т., Ванжула Ю., Лоянич Г. и др. Вінниця : ТОВ «Консоль», 2004. 240 с.
54. Трутенко Г.О. Стан розвитку обслуговуючої сільськогосподарської кооперації в Україні. *Економіка АПК*. 2020. № 7. С. 102.
55. Українські кооператори. Історичні нариси. Львів : Вид-во "Укоопосвіта" Львівської комерційної академії, 1999. Кн. 1. 456 с.
56. Українська кооперація. Історичні та соціально-правові аспекти: зб. ст.. / відп. за ред.. С.Д. Гелей; УКООПСПЛКА, Львівська комерційна академія. Л.: Видавництво Львівської комерційної академії, 2001. Т.2. 224 с.
57. Ушкаренко Ю.В. Сільськогосподарська кооперація в еволюційному вимірі / Ю.В. Ушкаренко. Херсон: Айлант, 2009. 403 с.
58. Федорович В. Правові основи створення та діяльності сільськогосподарських кооперативів в Україні. Львів : Атлас, 1998. 144 с.
59. Фермерська кооперація в Швеції. *Сільські обрії*. 1998. № 1. С. 5-8.
60. Федін В.П. Сільськогосподарська кооперація – основа врегулювання аграрних відносин в українському селі в 20-х роках. К.: ТОВ «Міжнародна фінансова агенція», 1997. 24 с.
61. Черевко Г., Горбонос Ф., Савицька О. Фермерська кооперація у розвинутих країнах. *Економіка України*. 1994. № 11. С. 69-74.
62. Черевко Г.В. Кооперативні обрії та мрії. *Кооперативні читання*: 2013 рік: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Житомир, 4-6 квітня 2013 р.). Житомир: Вид-во «Житомирський національний агроєкологічний університет», 2013. 300 с. С.8-13.
63. Черевко Г.В. Явище кооперації у аграрній економіці: проблеми розвитку *Наукові і практичні аспекти сільської кооперації*. Львів, Ліга-Прес, 2013. 258 с. С. 200-205.
64. Черевко Г. Інтеграційні процеси в АПК: перспективи залучення до них підприємств споживчої кооперації. *Вісник Львівської комерційної академії*. Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2015. Вип. 47. С. 24-30. (Серія економічна).
65. Черевко Г.В. Кооперація як чинник зрівноваженого розвитку сільських територій. *Кооперативні читання*: 2016 рік: матеріали Всеукр. наук.-

прат. конф. (м. Житомир, 16 червня 2016 р.). Житомир: вид-во «Житомирський націон. агроєкологіч. універистет», 2016. 192 с. С. 7-12.

66. Черевко Г. Кооперація як чинник європейської інтеграції України в умовах трансформації її економіки. *Кооперативні читання*: 2015 рік: матеріали Всеукр. наук.-прат. конф. (м. Житомир, 3 квітня 2015 р.). Житомир: вид-во «Житомирський націон. агроєкологіч. універистет», 2015. 272 с. С. 9-21.

67. Черевко Г., Глубіш Л. Організація взаємодії із стейкхолдерами [навч. посібник]. Львів: Видавництво «Магнолія 2006», 2019. 267 с.

68. Шолойко А. С. Державна фінансова підтримка сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в умовах застосування програмно-цільового методу фінансування. *Облік і фінанси АПК*. 2011. № 2. С. 93-98.

69. Шпикуляк О. Г., Іванченко В. О. Досвід Німеччини у розвитку енергетичних кооперативів: перспективи для України. *Економіка АПК*. 2018. № 1. С. 92–101.

70. Krosny J. Oświata i doradztwo rolnicze w RFN. Warszawa, 2001. 215 s.

71. Kujawiński W. Metodyka i orgnizacja doradztwa rolniczego. Poznań, 2002. 222 s

Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси - книжковий фонд читального залу Львівського НУП (м. Дубляни, вул. В. Великого, 1, Львівської наукової бібліотеки ім. Стефаника НАН України (вул. Стефаника, 2).

2. Електронні інформаційні ресурси:

Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua/>

Офіційний вебпортал парламенту України. Верховна Рада України. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>;

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

Офіційний сайт Львівської електронної бібліотеки ім. В. Стефаника. URL: www.lsl.lviv.ua.

Офіційний сайт Базы українського законодавства в Інтернет. URL: www.lawukraine.com.

Аграрне Інформаційне агентство. Режим доступу: <https://agravery.com/>

Інформаційно-аналітичний портал АПК України. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua>

Інформаційна компанія ProAgro. URL: <https://proagro.com.ua/>

Моніторинг стану АПК. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua/investoram/monitoring-stanu-apk>

Онлайн ресурс AgroReview. URL: <https://agoreview.com/>

Органічне виробництво в Україні. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua/napryamki/organichne-virobnictvo/organichne-virobnictvo-v-ukrayini>

Офіційний сайт Державної служби статистики України.
 URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
 Портал AgroNews. URL: <https://agronews.ua/>
 Ресурс AgroPortal. URL: <http://agroportal.ua/>
 Ресурс Kurkul. URL: <https://kurkul.com/>
 Сайт Landlord. URL: <https://landlord.ua/>
 Статистична інформація Державної служби статистики України. Режим доступу: URL: [http:// www.ukrstat.gov.ua/](http://www.ukrstat.gov.ua/)
 Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи. Огляд. URL : http://icp.org.ua/files/97_silskogospodarskiobslugovuju4ikooperativi.doc
 Agricultural Cooperatives: Types And Pros & Cons. URL : <https://eos.com/blog/agricultural-cooperatives/>
 Cooperatives: Characteristics, activities, status, challenges. URL : [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/635541/EPRS_BRI\(2019\)635541_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/635541/EPRS_BRI(2019)635541_EN.pdf)
 International Co-operative Agricultural Organisation (ICAO). URL : <https://www.ica.coop/en/alliances-sectoral-organisations>